

Самоковъ за Рилския манастиръ. Самоковъ на Искъръ (912 м.), познатъ по своитѣ желѣзни издѣлия (самоковъ по български е желѣзенъ чукъ), се отличава съ планински климатъ; дори въ началото на юний тамъ вали снѣгъ. Съседнитѣ склонове сж голи, съвсемъ изложени на течение, набраздени сж съ многобройни водни процепи и отдалечъ изглеждатъ като чудовищни потоци тиня. Желѣзото (магнитно желѣзо) се промива изъ рудоносния пѣськъ на планинскитѣ потоци. На Витоша се добива малко злато. Казаниятъ пѣтъ отъ Самоковъ за Рилския манастиръ води отначало надлъжъ покрай Черни Искъръ презъ една дива планинска мѣстность, чакъ до вододѣлната линия на Черно и Егейско морета (2184 м.). Край пѣтя се вижда едно мъничко езеро безъ оттокъ; споредъ най-новитѣ проучвания не е само то едничко³⁸. Рокщро вървѣлъ по-нататъкъ на изтокъ покрай течението на двата потока, отъ чието сливане се образува Черни Искъръ, и съ очудване забелязалъ, че всѣки отъ тѣхъ извира отъ петъ тъмнозелени планински езера, разположени едно надъ друго въ величествени долини между оскъденъ храсталакъ. Отвждъ езерата пѣтешественикътъ се спуща презъ една седловина къмъ Криварѣка или Рила, която се влива въ Струма и, следователно, принадлежи къмъ басейна на Егейско море. Дъното на долината, надъ която се надвесватъ отвесни планински склонове, на височина повече отъ 1000 м., е покрито съ девствена гора отъ високи борове, ели и буки. Рила сжщо тѣй извира отъ шестъ езера, чиито тъмносини спокойни води, затворени срѣдъ диво откър-тени сиво-жълти скалисти брѣгове, се изливатъ въ видъ на шумни водопади въ тъмната горска клисура.

Смѣтнитѣ сведения за тия планински езера сж служили като основа на древнитѣ известия за седемъ езера, презъ които протича Стримонъ близо до своитѣ извори. Недалечъ отъ тая прекрасна мѣстность, на една поляна срѣдъ девствени гори и планински маси се издига огромното здание на старобългарския Рилски манастиръ (1180 м.). Пѣтешественицитѣ твърдятъ, че тая мѣстность въ много отношения напомня горнитѣ Карпати. Въ безлюднитѣ околности на рилскитѣ езера, които приличатъ на „морскитѣ очи“ на Тагра, се вѣдятъ мечки и рисове; по върховетѣ живѣятъ диви кози; въ горитѣ се вестяватъ рогачи, сърни и глигани; орли и лешоядци се виятъ надъ скалиститѣ жбери на върховетѣ.

5. Родопа

При Рила се започва планинската система *Родопа* (Ῥοδῶπι, българ. Рудопа), до преди 30 години още никакъ непозната и само недавна проучена отъ пѣтешественика Авг. Викеснелъ (Aug. Viquesnel). Тия планини се раздвояватъ отъ долината на рѣка Места. Едната верига, сжщинска *Родопа* или *Доспатъ-планина* (Деспото-дагъ), се простира на юго-изтокъ по вододѣлната линия на Горна Марица и Егейско море, изпърво надлъжъ по лѣвата страна на долината на Места и следъ това по-нататъкъ, обхващайки отъ северъ плодородната крайбрѣжна равнина на Гюмурджина, до устията на Марица. Отъ Родопскитѣ планини текатъ за Марица голѣмитѣ притоци: Ели-дере, Стара-рѣка, Кричимска рѣка, Чепелари и значителната рѣка Арда. Между тия рѣки високитѣ разклонения на Родопскитѣ планини се издаватъ далечъ навънъ въ тракийската долина.

Родопа се състои отъ гранитъ, гнайсъ и микашистъ, къмъ които тукъ-тамъ се прибавя варовикъ. При политѣ Родопа е покрита съ джбови и елови гори, а по-нагоре се започва тъмна борова гора; още по-нагоре се зелѣнятъ планински пасбища, срѣдъ които се издигатъ красиви, сиви жбери